

Tisková zpráva

Názory české veřejnosti na současnou situaci na Ukrajině – jaro 2022

- ⊙ V současnosti se o vývoj situace na Ukrajině zajímají více než tři čtvrtiny (78 %) české veřejnosti.
- ⊙ Téměř čtyři pětiny (79 %) respondentů považují situaci na Ukrajině za hrozbu pro evropskou bezpečnost, asi tři čtvrtiny pak vnímají dění na Ukrajině jako ohrožení bezpečnosti České republiky (75 %) a míru ve světě (72 %).

Zpracoval:

Jan Červenka

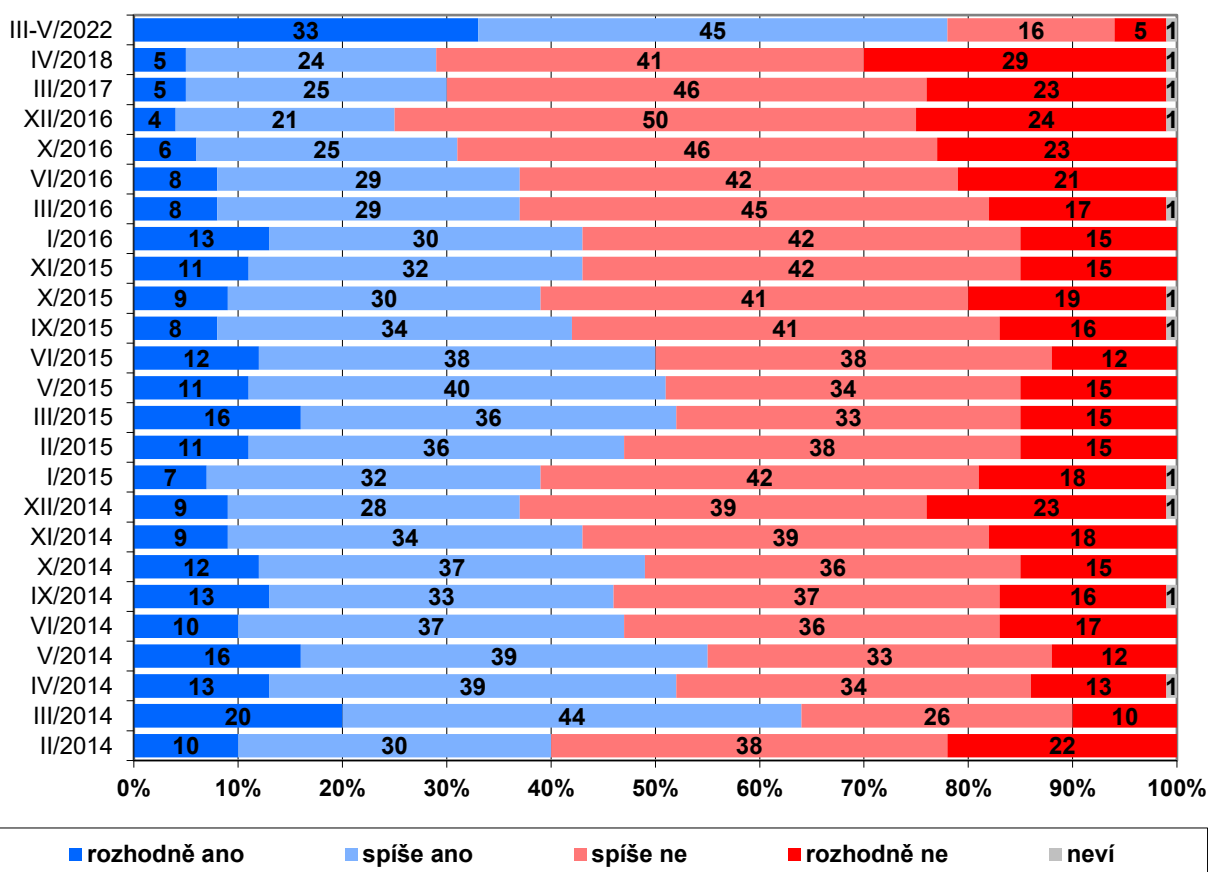
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V jarním šetření Centra pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v. v. i., jsme se zaměřili na otázky týkající se současného dění na Ukrajině. Konkrétně šetření zjišťovalo, zda se lidé zajímají o vývoj situace na Ukrajině a zda ji pokládají za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, Evropu a mír ve světě.

Graf 1: Zájem o vývoj situace na Ukrajině¹ (%)

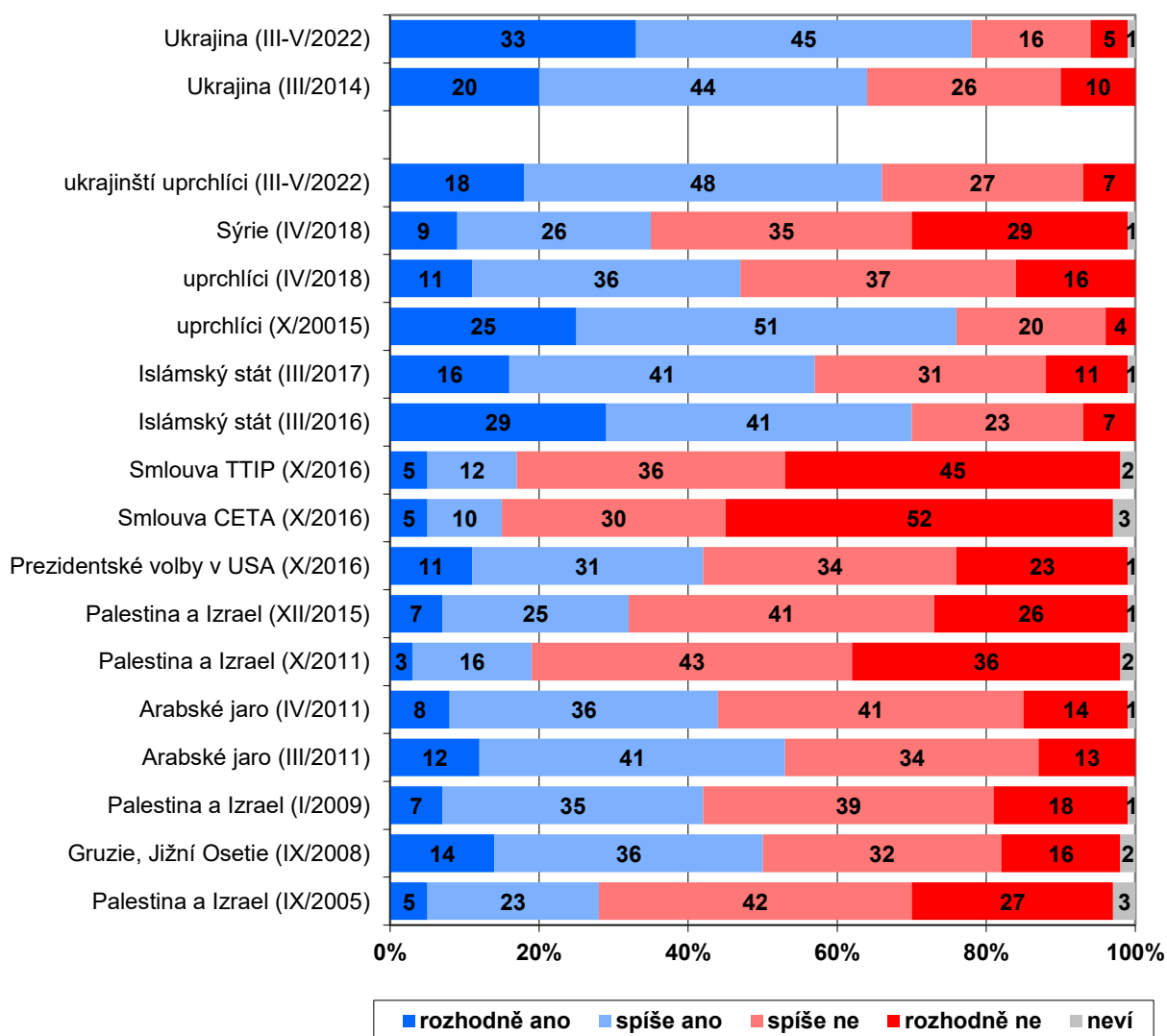
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 3. – 9. 5. 2022, 845 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace na Ukrajině? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Výsledky zobrazené v grafu 1 ukazují, že v současnosti se o vývoj situace na Ukrajině zajímají více než tři čtvrtiny (78 %) české veřejnosti, přičemž 33 % dotázaných se, dle svého vyjádření, o dění na Ukrajině „rozhodně zajímá“ a dalších 45 % se „spíše zajímá“. Podíl lidí vyjadřujících nezájem o situaci na Ukrajině tvořil přibližně pětinu (21 %), když 16 % lidí to „spíše nezajímá“ a 5 % „rozhodně nezajímá“.

Při porovnání s posledním srovnatelným šetřením z dubna 2018 a rovněž v porovnání s dalšími výzkumy od února roku 2014, kdy byla otázka stejného znění pokládána ve výzkumu poprvé, vidíme, že zájem o situaci na Ukrajině se prudce zvýšil a dosáhl maxima, které výrazně překonalo i vrchol zaznamenaný v březnu roku 2014. Pokud jde o dlouhodobější vývoj, můžeme vidět, že zájem o vývoj situace na Ukrajině prošel v uplynulých osmi letech několika fázemi postupného poklesu, jež byl přerušen několikerým výraznějším oživením, z nichž to nejvýraznější přišlo počátkem roku 2015 v souvislosti s tehdejší eskalací bojů na východě Ukrajiny, ovšem aktuální situace vzniklá po otevřené invazi na Ukrajinu ze strany Ruské federace zájem české veřejnosti zvýšila na dosud nebývalou úroveň.

Graf 2: Zájem o vývoj situace – srovnání různých vybraných událostí (%)

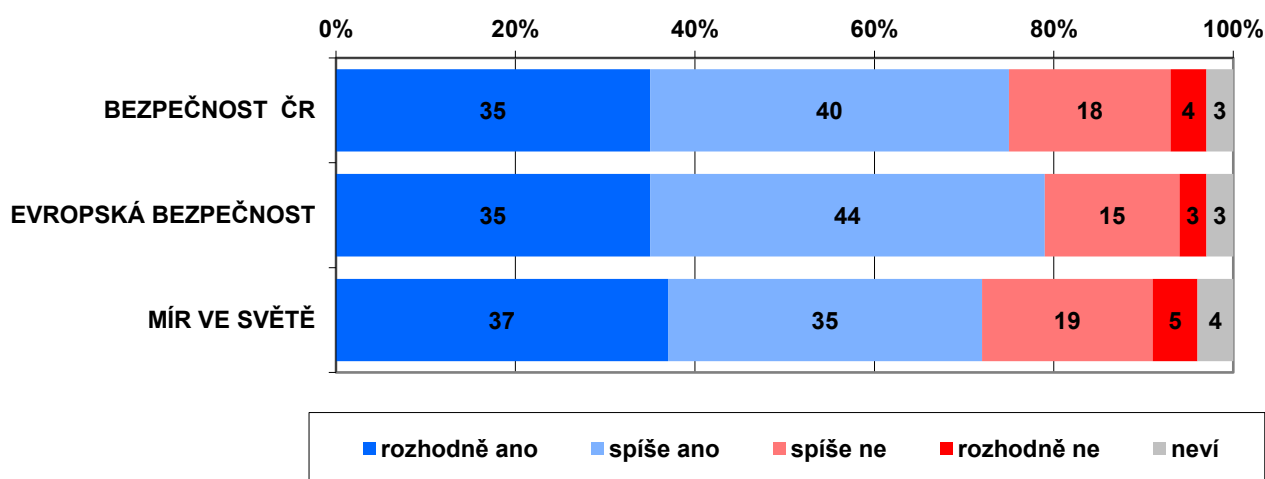
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Srovnáme-li aktuální zájem o vývoj situace na Ukrajině se zájmem o jiné události v mezinárodním kontextu, který ukazují údaje v grafu 2, můžeme konstatovat, že je velmi vysoký a že díky vyššímu podílu rozhodného zájmu překonává i zájem o vývoj situace okolo uprchlíků v době kulminace migrační krize na podzim roku 2015. Aktuální zájem o situaci na Ukrajině přitom zřetelně překonává i zájem o vývoj situace okolo uprchlíků z Ukrajiny, který je sám o sobě rovněž vysoký, i když je nižší, než jaký byl zájem o vývoj situace okolo uprchlíků obecně v říjnu 2015, tedy v době kulminace migrační krize v Evropě. Kromě zmiňované situace okolo uprchlíků se současnému zájmu o vývoj situace na Ukrajině blížil už jen zájem o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem v roce 2016, ale i ten byl tehdy významně nižší.

Podrobnější charakteristiky respondentů ukazují, že zájem o dění na Ukrajině se posiluje se stoupajícím dosaženým vzděláním a s rostoucím zájmem o politiku obecně. Vyšší zájem projevují dotázaní s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti, nižší pak mladí lidé ve věku 15 až 19 let.

Další otázky zjišťovaly, zda lidé považují situaci na Ukrajině za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, evropskou bezpečnost a mír ve světě.

Graf 3: Hodnocení situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby (%)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 3. – 9. 5. 2022, 845 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

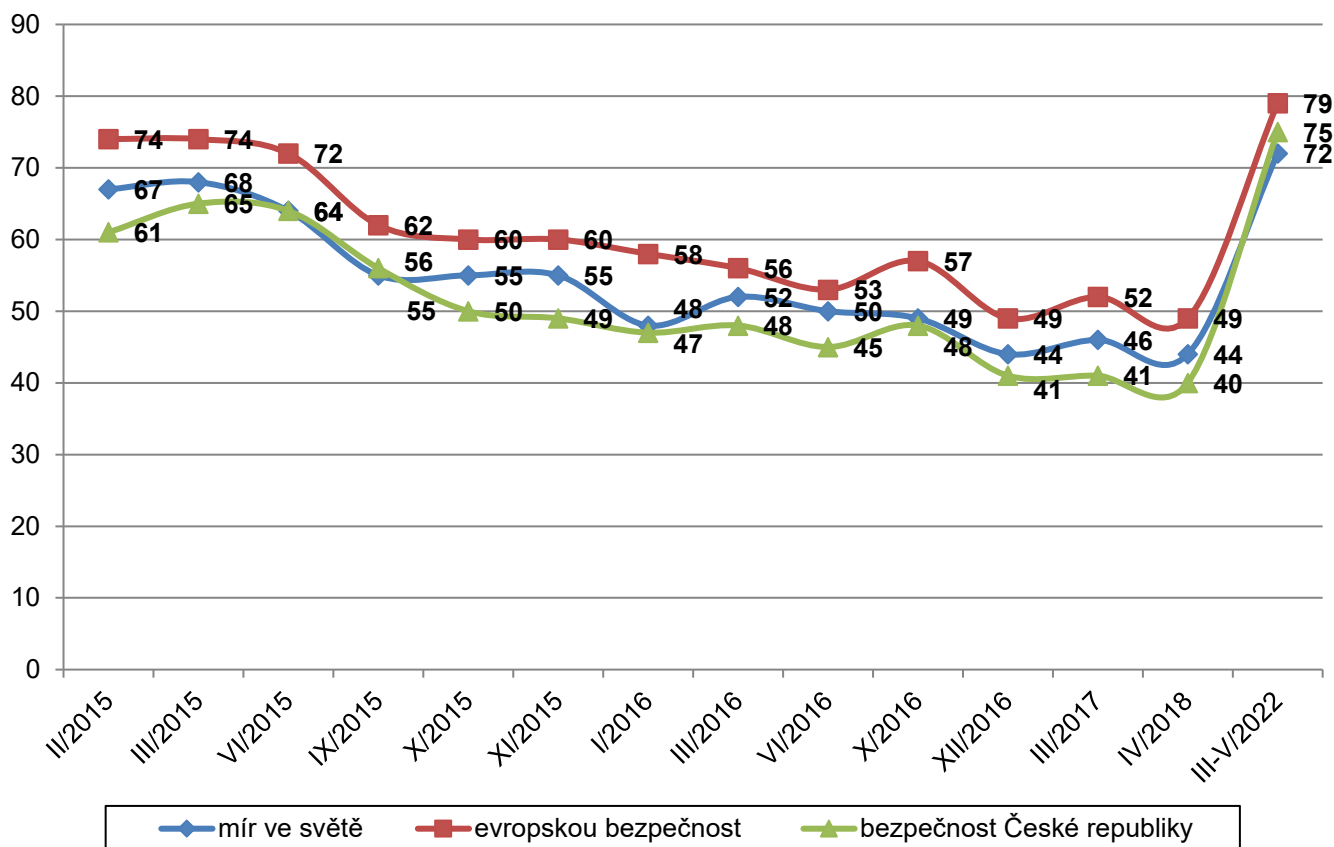
Výsledky šetření ukazují (viz graf 3), že téměř čtyři pětiny (79 %) respondentů považují situaci na Ukrajině za hrozbu pro evropskou bezpečnost, v tom 35 % rozhodně a 44 % spíše, zatímco opačný názor v šetření vyjádřila jen necelá pětina (18 %), když 15 % odpovědělo „spíše ne“ a 3 % „rozhodně ne“. Tři čtvrtiny (75 %) dotázaných pak vnímají dění na Ukrajině jako hrozbu pro bezpečnost České republiky, z toho 35 % rozhodně a 40 % spíše. Opačný názor v tomto směru vyjádřila více než pětina (22 %) oslovených, z nichž 18 % odpovědělo „spíše ne“ a 4 % „rozhodně ne“. Necelé tři čtvrtiny (72 %) pokládají situaci na Ukrajině za ohrožení míru ve světě, přičemž 37 % si to myslí rozhodně a 35 % spíše. Že situace na Ukrajině hrozbu pro mír ve světě nepředstavuje, to si myslí necelá čtvrtina (24 %) oslovených, v tom 19 % spíše a 5 % rozhodně.

Z časového srovnání (viz graf 4) můžeme vidět, že vnímání situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby se oproti poslednímu srovnatelnému výzkumu z dubna 2018 výrazně změnilo ve směru nárůstu pocitu ohrožení, a to ve všech třech zkoumaných rovinách, přičemž nejvíce (o 35 procentních bodů) v případě bezpečnosti České republiky, u evropské bezpečnosti to bylo zvýšení 30 procentních bodů a v případě ohrožení míru ve světě to bylo o 28 procentních bodů. Zároveň ve všech třech rovinách pocit ohrožení dosáhl svého maxima, i když v případě ohrožení míru ve světě a

² Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru situace na Ukrajině hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“
Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

evropské bezpečnosti se dosavadní historické maximum z března 2015 posunulo jen o čtyři, respektive pět procentních bodů. U bezpečnosti České republiky pak byl posun dosavadního maxima rovněž z března 2015 desetibodový.

Graf 4: Vnímání situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby – srovnání v čase (%)

Pozn. V grafu jsou vyznačeny pouze odpovědi „ano“, které jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podrobnější analýza ukázala, že pocit ohrožení je ve všech třech sledovaných rovinách mírně propojen se zájmem o vývoj situace: lidé, kteří situaci na Ukrajině pokládají za hrozbu, se o ni relativně více zajímají. Častěji jako hrozbu situaci na Ukrajině vnímají ženy oproti mužům. Méně často jako hrozbu situaci na Ukrajině hodnotí dotázaní, kteří nedůvěřují V. Zelenskému, nebo kteří naopak důvěřují V. Putinovi.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v22-03
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	18. 3. – 9. 5. 2022
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	845
Počet tazatelů:	70
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem – dotazování CAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Kód tiskové zprávy:	pm220701
Otázky:	PM_11u, PM_189
Zveřejněno dne:	1. července 2022
Zpracoval:	Jan Červenka

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy"."